

HAYVAN SAĞLIĞI

ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNÜN GÖREVLERİ

Hayvansal gıdaların beslenmemizdeki öneminin artması, üretim sistemlerindeki gelişmelere bağlı olarak Veteriner hizmetlerinde de değişimler meydana gelmiştir. Hayvanlarda görülen salgın hastalıklarla mücadelenin yanında ferdi hastalıklarla mücadele de önem kazanmıştır.

İnsanların beslenmelerinde hayvansal gıdalara öncelik tanınması nedeniyle artan talep karşısında üretimin artırılması, kaliteli ve güvenli gıda üretimi yapılarak üretimin artırılması için yerli hayvanlar ıslah edilerek verimlerinin artırılması ve sağlıklı hayvan sürülerinin oluşturulmasına çalışılmaktadır. Bu hizmetlerin yürütülebilmesi için İlimiz ve İlçelerimizdeki mevcut Veteriner Hekim ve Vet. Sağ. Teknisyenlerimiz salgın hastalıklarla mücadele ve korunma hizmetlerinin her aşamada en verimli şekilde yürütülmesini sağlamak için çaba sarf etmektedirler. Şubemizin çalışmalarını aşağıdaki ana başlıklar altında sıralayabiliriz.

- ❖ Hayvan hastalıkları ve zararlıları ile mücadele çalışmaları
- ❖ Sığır cinsi hayvanların tanımlanması, izlenmesi ve veritabanı ile ilgili işlemler
- ❖ Hayvan pazarlarının haftalık denetimi ve ruhsat işlemlerinin takibi
- ❖ Kanatlı Eti, Süt ve Bal Kalıntı izleme projeleri ile At Hastalıkları İzleme Projelerinin takibi
- ❖ Serbest Veteriner Hekimlerin muayenehane ve poliklinik hizmetlerinin ruhsatlandırılması ve denetimi
- ❖ Hayvan ve hayvansal ürünlerle ilgili ithalat ve ihracat işlemlerinin takibi
- ❖ Veteriner biyolojik ürünler ile ithal ve yerli aşuların takibi ve kontrolü

- ❖ Hayvanların teşhis ve tedavilerinin yapılması (Hayvan Dispanseri)
- ❖ Yurtiçi hayvan ve hayvan maddelerinin sevk ve takibi
- ❖ Ev ve süs hayvanlarının satış, barındırma, eğitim yerlerinin kontrolü ve ruhsatlandırılması
- ❖ Kuluçkahane ve damızlık işletmelerinin ruhsatlandırılması ve denetimi
- ❖ Safkan İngiliz ve Arap Atlarının soy kütüğü kayıtlarının tutulması, pedigri, pasaport ve damızlık belgelerinin verilmesi, tescili, tohumlama izni ile ilgili işlemler

YURTIÇİ HAYVAN HAREKETLERİ

- ❖ Yurtiçi Hayvan sevklerinde, sığıır ve mandalara kulak küpesi taktırılması ve şap aşısı yaptırılması mecburidir.
- ❖ Şap aşısı en erken 15 gün, en geç 4 ay önce yapılmış olması gereklidir.
- ❖ Şap aşısı yaptırmayan yetiştiricilere idari para cezası verilir.
- ❖ Kulak küpesi takılmış, şap aşısı yapılmış ve beraberinde pasaportları (kimlik belgesi) olan sığıır ve mandalara köy muhtarları veya Belediye başkanlıkları tarafından Menşe şahadetnamesi düzenlenir.
- ❖ Küpesi olmayan, şap aşısı yapılmamış ve pasaportu olmayan hayvanlar için menşe şahadetnamesi

düzenleyen köy muhtarları veya belediye başkanlıkları hakkında yasal işlemler yapılır.

- ❖ Aynı ilçe sınırları içerisinde (köyler dahil) hayvanların bir yerden başka yere nakli menşe şahadetnamesi ile, ilçe ve il dışına yapılacak nakillerde il veya ilçe Tarım müdürlüklerine başvurularak yurtiçi veteriner sağlık raporu alınacaktır.
- ❖ Kulak küpesi olmayan ve şap aşısı yapılmamış beraberinde pasaportu, menşe şahadetnamesi veya veteriner sağlık raporu olmayan sığır ve mandalar hayvan pazarına alınmayacak, mezbahalarda kesilemeyecektir.
- ❖ Kulak küpesi takılmamış, şap aşısı yapılmamış hiçbir hayvana sağlık hizmeti verilmeyecek, hiçbir destekleme ve pirim ödemesi yapılmayacaktır.
- ❖ Belgesiz (Yurtiçi veteriner sağlık raporsuz, menşe şahadetnamesiz) kulak küpesi ve pasaportu olmayan hayvan nakilleri tespit edildiği takdirde; gerek hayvan sahibine gerekse araç sahibine idari para cezası uygulanacaktır.

İlçe müdürlüklerimize müracaat ederek veya köyünüze gelen Bakanlık görevlilerine hayvanlarınızı aşılatıp, mutlaka küpe taktirin.

ŞAP (TABAK) HASTALIĞI

Halkımız tarafından Tabak hastalığı da denilen şap hastalığı çift tırnaklı hayvanlarda (sığır, koyun, keçi, manda, domuz) görülen ve ekonomik kayıplara neden olan, bildirim zorunlu çok bulaşıcı bir hastalıktır. Hayvanlarda süt ve et verimi kaybına neden olmaktadır. Ülkeler arası canlı hayvan ve hayvansal ürün ticaretini etkileyen viral bir hastalıktır. Hastalık etkeninin 7 tipi vardır.

BULAŞMA:

- Hastalık mikrobu ile bulaşık yemler, meralar, sularla
- Hayvan sahibi ve bakıcılar vasıtası ile
- Kuşlar ve hava yolu ile (Rüzgarla hastalık etkeni uzun mesafelere yayılır).

SEPTOMLAR (BELİRTİLER):

- Yüksek ateş
- Titreme
- Gebe hayvanlarda yavru atma
- Ağızda, dil ve dudaklarda yaralar
- Ağızda iplik şeklinde uzayan salya akıntısı
- Tırnak aralarında yaralar ve topallık
- Meme başlarında yaralar görülür.

TEŞHİS:

- Klinik olarak hastalıktan şüphe edilir.
- Kesin tanı (Tip tayını) laboratuar'da yapılır.

HASTALIK ÇIKMADAN ÖNCE ALINACAK ÖNLEMLER:

- Duyarlı hayvanlara (sığır, koyun, keçi manda) yılda en az iki defa şap aşısı yaptırılmalıdır.
- Yeni alınan hayvanlar ayrı bir yerde karantinada (20 gün) tutulduktan sonra sürüye katılmalıdır.
- Ahırların girişlerinde dezenfektan havuzları olmalıdır.
- Ahırlara hayvan bakıcısından başkaları sokulmamalıdır.
- Sağımdan önce ellerin ve sağımda kullanılacak malzemelerin temizliğine dikkat edilmelidir.
- Ahırları belli aralıklarla sönmemiş toz kireçle dezenfeksiyonu yapılmalıdır.

TEDAVİ :

- Hastalık görüldüğü an en yakın il ve ilçe müdürlüğüne haber verilecektir.
- Hasta hayvanların tedavisi için mutlaka bir veteriner Hekime başvurulmalıdır. Hasta hayvan sağlamlardan ayrı yerde tutulmalıdır.
- Köyünüze, beldenize gelen Veteriner Hekimlere mutlaka şap aşısını yaptırınız. Aşı süt verimini düşürmez, yakın gebelere yapılmayacağı için yavru attırmaz şap aşısını mutlaka yaptırınız.

ŞARBON (ANTHRAX –DALAK HASTALIĞI)

- ❖ Etkeni: *Bacillus anthracis*'tir. Hastalığa koyun, keçi, sığır, manda, deve, at ve domuzlar duyarlıdır. Hayvanlardan insanlara geçen zoonoz bir hastalıktır.
- ❖ Hasta hayvanların süt, gaita ve idrarlarıyla ve ölen hayvanların doğal deliklerinden gelen kanla, açılan veya parçalananların et ve kanlarıyla etrafa yayılan etkenler, sporlanırlar. Bunlardan su, yem, toz, ve toprakla havaya, ahırlardaki çeşitli malzemelere bulaşırlar. Ayrıca kan emici ve sokucu sinekler ve artropodlar etkeni taşıyabilirler. Anthrax hayvanlarda perakut, akut ve subakut seyrederek. Özellikle koyun ve keçilerde perakut seyrettiği için klinik belirtileri tam olarak görmek mümkün olmaz. Hasta hayvanlarda diş gıcırdatma, sendeleme, doğal deliklerden kanlı ve köpüklü bir akıntı ile kısa zamanda ölüm meydana gelir.
- ❖ Ölen hayvanlar kesinlikle açılmamalıdır, çevreyi bulaştırmamak için yakılmalı veya açılan derin çukurlara konarak üzerleri sönmemiş kireç dökülerek gömülmelidir. Ahır ve malzemeler % 0,1 Süblime, % 5 Kreolin veya Kreozol gibi dezenfektanlarla dezenfekte edilmelidir.
- ❖ Tedavisi yoktur. Hayvanlara koruyucu olarak aşı uygulanabilir.

ENTERETOKSEMİ (ÇELERME – YEM HASTALIĞI)

- ❖ Clostridium perfringens isimli bakterilerin toksinleriyle meydana gelen, koyun, keçi ve sığırlarda görülen öldürücü bir hastalıktır.
- ❖ Hayvanların besî durumlarının iyi olması, fazla süt verme, proteince zengin yemler, ani yem değişikliği, tarla ürünlerinin tarladan kaldırılmasından sonra hayvanların bu tarlalara sürülmesi gibi sebepler hastalığı hazırlar.
- ❖ Hayvanlarda hastalık belirtisi görmek her zaman mümkün değildir. Hayvanlar yataklarında ölü olarak bulunurlar. Hastalar görüldüğü taktirde sallantılı şekilde yürüdükleri diğer hayvanların gerisinde kaldıkları yatıp kalkamadıkları şiddetli şekilde çırpınıp öldükleri görülür.
- ❖ **KORUNMA:** Yem değişikliklerine geçirmede 1 ay önce koruyucu aşı yaptırılmalıdır. (21 gün arayla 2 defa)

KUDUZ

- ❖ Hastalık köpek, kurt, tilki, koyun, keçi, sığır vs. hayvanlarda ve insanlarda görülen öldürücü bir hastalıktır.
- ❖ Bulaşma virüsün hayvanın salyasında olduğu dönemde başka bir hayvanı yada insanı ısırmasıyla olur. Kuduz hastalığına yakalanan hayvan sese ve ışığa karşı duyarlıdır. Su içemez. Çenedeki felç dolayısıyla ağzı kapanmaz. Ağızdan devamlı salya akar ve bir süre sonra hayvan ölür.

- ❖ Marazi madde seçimi ve gönderme şekli: eğer şartlar uygunsa kafası açıldıktan sonra beynin yarısı % 50 gliserinli tuzlu su veya % 10 formol içinde gönderilir. Otopsi imkanı yoksa;

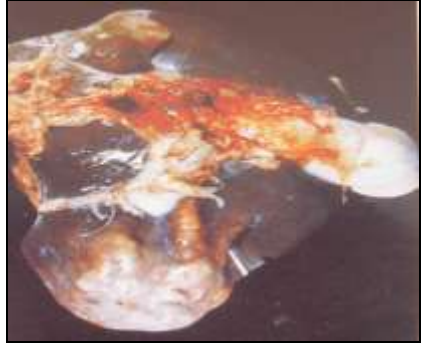
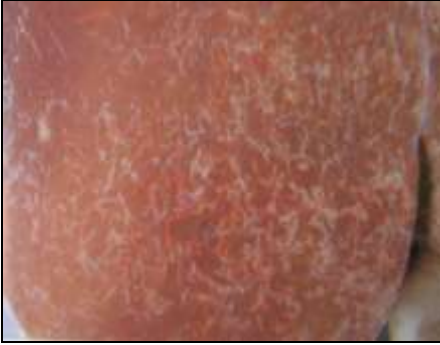
yakın mesafede baş iç içe geçmiş birkaç torbaya konarak uzak mesafelerde baş bolca tuzlanarak torbaya konur, tenekeye yerleştirip ağzı lehimlenerek gönderilmelidir.

KORUNMA: Köpeklerinizin düzenli olarak aşılması ile olmaktadır.

FASCIOLASİS (Kelebek Hastalığı)

- ❖ Etkeni: *Fasciola hepatica* 'dır.
- ❖ Koyun, keçi ve sığırların karaciğer parankiması ve safra kesesi yollarında bulunurlar. Akut olaylar genellikle sonbaharda görülür. Koyunlar göğüs üzerine yatmış, burun toprağa dayalı haldedir. Hayvanlar iştahsız durgun kansız ve karın kısımları şişkindir.
- ❖ Kronik olaylarda çene altında ödem oluşur.
- ❖ Hayvanlar açılıp otopsi yapıldığında akut olaylarda karaciğerde çok sayıda genç fasciola vardır. (Şekil 1-a-b) Karın boşluğunda sıvı birikir. Karaciğer büyümüştür. Karaciğer sertleşir, küçülür, safra kanalı ve kesesi büyümüştür. (Şekil 2)

- ❖ **Marazi madde seçimi ve gönderme şekli:** Hasta hayvanlarda gaita ölenlerden alınan karaciğer en kısa zamanda laboratuara gönderilir.
- ❖ **Korunma:** Hayvanlar en az yılda iki defa parazit ilaçları ile ilaçlanmalıdır.

UYUZ

SARCOPTİK UYUZ (Baş Uyuzu)

En küçük uyuz böceğidir. Görünüşleri kabaca dairesel şekildedir. Ayakları kısadır, vücut hizasından dışarı pek taşmaz. Tüm yaşam dönemleri konağın üzerinde geçer. Önce baştan başlayıp daha sonra vücudun geri kalanına yayılır. Kıl dökülmesi ve deride kalınlaşma tipik belirtileridir. İlerleyen vakalarda deri buruşuk ve çatlamış görünür. Kaşıntı, kızarıklık, deride kabuklanma oluşur.

PSOROPTİK UYUZ (Gövde Uyuzu)

Görünüşleri daha çok oval şekildedir. Sokucu ve emicidir. Tüm yaşamı hayvanın üzerinde geçer. Koyunlarda gövde uyuzunda yapağının elle çekilince dökülmesi tipiktir. Deride kabuklanma mevcuttur. Sığırlarda lezyonlar cidago bölgesinde başlar sırt, boyun ve omuzlardan vücudun yanlarına ve butlara yayılır. Kaşıntı, kızarıklık (eritem) yapağı dökülmesi (alopesi) derinin kalınlaşması ve kabuklanma görülür.

- ❖ **Bulaşma:** Direkt temas veya bulaşık hayvan takımlarının sağlamlarda kullanılması ile olur.
- ❖ **Marazi Madde Seçimi ve Gönderme Şekli:** Baş uyuzunda deri kazıntısı, gövde uyuzunda kılları dökülmüş bölgenin çevreye yakın kısımlarından kazıntı gönderilir.
- ❖ **Korunma:** Ahır ve ağıllar 15 gün boş bırakılarak uyuz böceklerinin yok olması sağlanır. Hayvanların sonbaharda ahıra konduğu devrede tamamına uzun süreli uyuz ilaçları ile banyo, püskürtme şeklinde uygulamalar yapılır.

MANTAR HASTALIĞI (TRİKOFİTOSİS)

Trikofitosis; mantarlardan ileri gelen, kıl dökülmesi ve derinin keratinize olarak kabuklaşmasıyla karakterize enzootik bir deri hastalığıdır. Deri kalitesinde bozulma ve et veriminde azalma dolayısıyla ekonomik kayıplara yol açmaktadır. İnsanlara bulaşması nedeniyle önem taşımaktadır.

Trikofitozis, tüm hayvan nevelerinde görülmekle birlikte; kapalı, nemli barınaklarda, sıkışık durumlarda ve uzun süre bir arada bırakılan hayvanlarda daha çok rastlanır. Beslenme bozukluğu, deri hastalıkları, barsak parazitleri ve vitamin A yetmezliği gibi durumlarda hastalığın görülme sıklığı artar.

Hayvan türleri arasında bulaşma hızlıdır. Hastalık insanlara da bulaşır. Özellikle enfekte hayvanlarla temas eden sağım-bakım personeli, Veteriner Hekimlerde hastalık olaylarına sık rastlanır.

SEMPTOMLARI: Vücutun her tarafında görülebileceği gibi en çok; alın, yanaklar, göz, kulak ve burun çevresi gibi baş bölgesinde ve boyunda, lokalize görünüşleri yuvarlak (bazen düzensiz), kuru, kabarık ve kepekli şekildedir. Başlangıçta lezyonlar nemlidir, hastalık ilerledikçe kurur, kabuklaşır, kıllar dökülür ve deride yangısal reaksiyonlar ortaya çıkar. Rengi asbest rengindedir.

TEDAVİ:

Önce rasyon düzeltilir mineral madde ve A vitamini ilave edilir. Tedaviden önce kılların kesilmesi ve hatta tıraş edilmesinde yarar vardır.

Lokal tedavi:

Lezyonlar üzerindeki kabuklar yumuşak telli

bir fırça ile kazınıp uzaklaştırılır, üzerlerine Tentürdiyot, Gliserin iode, Parafin içinde eritilmiş % 6'lık Neguvon solüsyonu, % 10'luk Neguvon pomadı, pom.salicyle % 2-5'lik gibi ilaçlar 3-4 gün arayla 2-3 kez sürülür.

Genel tedavi: Eğer lezyonlar çok genişleyip yayılmışsa o zaman genel tedaviye başvurulur. Thiabendazol tablet, % 10'luk Sodyum iodür v.s gibi ilaçlar verilir.

KORUNMA

Hastalıklı hayvanlar güneşli havalarda güneşe çıkarılırlar.

Ahır ve barnaklar dezenfekte edilir, yerlere sönmemiş kireç serpilir.

Trikofitozis'e karşı yapılan aşılar hem koruyucu, hemde tedavi edici amaçla kullanılabilir.

SIĞIRLARDA THEİLERİOSİS (Zehirli Sıtma)

Siğirlarda Theileria türü protozoonlar tarafından meydana getirilen, kenelerle bulaşan, ölüm oranı yüksek bir hastalıktır.

BULAŞMA: Keneler aracılığıyla bulaşmaktadır. Bu keneler hastalığı kan emme sırasında bulaştırırlar.

SEMPTOMLARI: Hastalarda ani başlayan yüksek ateş (41-42 °C) iştahsızlık, sallantılı yürüyüş, kaslarda titreme, kıllarda karışıklık ve matlaşma görülür. Süt verimi düşer. Hayvan zayıflar, yüzeysel lenf yumruları büyür. Mukozalarda solgunluk, ilerlemiş durumlarda kâğıt beyazı rengini alır. Burunda seröz bir akıntı görülür. Gözyaşı akıntısı artmıştır.

Hayvanlarda yüksek ateşten dolayı kabızlık sekillenir. Bu durum bir iki gün içinde kanla karışık bir ishal durumuna dönüşür. Gebe hayvanlar çoğunlukla yavru atarlar.

KORUNMA: İlaçla kesin tedavi yapılamadığından hastalıktan korunmak için kene mücadelesine önem verilmelidir. Sıcaklar başlamadan en az 40 gün önce (Mart-Nisan ayı içerisinde) hayvanlar aşılanmalıdır.

MASTITİS

MASTITİSE HAZIRLAYAN FAKTÖRLER:

Meme dokusunun yangısına mastitis denilmektedir. Mastitise hazırlayan faktörler fizyolojik, anatomik, çevresel olmak üzere üçe ayrılır.

1- Fizyolojik faktörler:

a) Yaş ve laktasyon durumu: Hayvanların yaşı arttıkça mastitise yakalanma oranları da artmaktadır. Birinci laktasyonda mastitise yakalanma oranı % 8, ikincide % 30, üçüncüde % 42'dir. Bir sürüde yaşlı hayvan arttığında mastitise yakalanma oranı da artar.

b) Sağım özelliği ve sağım oranı: Sağım kabiliyetini meme başı kanalının genişliği ve meme başındaki sfinkterlerinin yapısı önemli ölçüde etkiler.

c) Süt verimi: Yıllık süt verimi arttıkça mastitis oranı da artar. Yüksek verimli hayvanlar daha fazla mastitise yakalanır.

d) Irk: Örneğin mastitise karşı jersey ırkı inekler holsteinlere göre daha dayanıklıdır

2- Anatomik faktörler: Meme başı kanalının geniş olması, memelerin sarkık olması, memenin yaralanması gibi nedenlerle doku bütünlüğünün bozulması gibi durumlar mastitise duyarlılığı artırır.

3- Çevresel faktörler:

a) **Hava koşulları ve mevsimsel faktörler:** Yaz aylarında mastitise daha çok görülür.

b) **Ahır ve barınak faktörü:** Kirli ve havasız barınaklarda mastitis daha çok görülür.

c) **Beslenme faktörü:** Rasyondaki protein oranı arttığında süt salgısı arttığından mastitis görülme oranı da artmaktadır.

d) **Sağım faktörü:** Sağım sırasında hijyen kurallarına uyulmaması ve memede oluşan yaralanmalar ve zedelenmeler mastitise uygun ortam hazırlar.

• MASTİTİS KLİNİK SEYİRLERİNE GÖRE ŞÖYLE SIRALANIR.

1-Şiddetli klinik mastitis:

Meme bölümlerinin bir veya birkaçında şişme, sıcaklık, sertlik ve duyarlılık vardır. Süt sulu, kanlı veya pıhtılı, miktarı azalmıştır. Genelde lokal belirtiler yanında sistemik belirtiler de vardır. Beden ısısı artar, nabız hızlıdır,

halsizlik ve iştahsızlık görülür.

2- **Hafif klinik mastitis:** Hafif seyreder. Sütte renk ve kıvam değişikliği ile beraber miktarında azalma gözlenir. Memede şiş ve duyarlılık vardır.

3- **Kronik mastitis:** Devamlı bir enfeksiyon vardır. zaman zaman aktif hale dönebilir.

4- **Gizli (subklinik) mastitis:** Şekillenen değişiklikler gözle ve klinik muayenelerle izlenemez. Farkına varmadan inekler arasında yayılır. Bu tip mastitisler klinik mastitislere

göre 40 defa daha fazla görülürler ve memelerde % 3-26 oranında süt kaybına neden olurlar.

KORUNMA: Mastitisten korunmanın en etkili yolu sağım sırasında hijyen kurallarına uymak, sağımı tam ve doğru yapmak.

Sağımdan önce memeler ılık su ile yıkanmalı ve temiz havlularla kurulmalı sağım tamamlandıktan sonra meme başları antiseptik solüsyona batırılmalıdır. Kullanılacak antiseptikler iritane etkili olmamalıdır.

Sağım makine ile yapılıyorsa makinenin meme başlarına takılan bölümlerinin temizlik ve dezenfeksiyonu tam yapılmalı, bakıcı ve sağıcılar ellerini iyice yıkayarak dezenfekte etmelidirler.

ahırların aydınlanması ve havalandırması yeterli olmalı temizlik ve hijyen kurallarına uyulmalıdır. İşletmelerde sağılan inekler 15 gün arayla mastitis testinden geçirilmeli şüpheli durumlarda laboratuara süt gönderilmelidir.

Sağım sırasında sağıma en yaşı ineklerden başlanmalı gençler en sona sağılmalı böylelikle mastitise yakalanma oranı da azalacaktır.

BRUCELLOSİS (Yavru Atma Hastalığı)

Özellikle sığır, koyun, keçi ve domuz gibi evcil hayvanlarda yavru atmaya neden olan ve aynı zamanda hayvanlardan insanlara da bulaşan, ekonomik yönden zarar verici ve halk sağlığı yönünden önem taşıyan bir hastalıktır. Hayvanlarda yavru atma hastalığı, İnsanlarda dalgalı humma-Bang hastalığı-Malta humması ve Akdeniz humması olarak da bilinmektedir.

BULAŞMA:

Duyarlı hayvanlara, hasta hayvanlara doğrudan temas yolu ile veya akıntılarıyla bulaşık çevreden geçer. Süt, idrar, dışkı ve eklem sıvıları da bakterinin kaynağıdır. Hasta boğa ve koçların spermalarında da etken bulunur ve çiftleşme ile hastalığı yayarlar. Genel kural olarak Brucellosis bir sürüden diğer bir sürüye hasta veya hastalık etkenine maruz kalmış hayvanların sürüye sokulmaları, aynı merada otlatılması ile bulaşır.

HAYVANLARDAKİ BELİRTİLERİ:

Dişi hayvanlarda en önemli belirti yavru atmadır. Genellikle gebeliğin 5. ve 7. aylarında görülür. Gebelik süresini tamamlayarak doğan yavrularda da doğum sonrası ölüm görülür. Tamamen duyarlı sürülerde atık oranı % 30–80 arasında olabilir. Erkek hayvanlarda üreme organları etkilenebilir.

KORUNMA:

Bir sürüye girdikten sonra o sürünün ari hale gelmesi oldukça güçtür, zaman alıcıdır ve masraflıdır. Bunun kontrolü genel hijyenik tedbirlerin alınması, karantina, enfekte hayvanların sürüden çıkartılması ve aşılama yöntemleri ile olmaktadır.

Atık yapan hayvanların atıkları temas ettikleri yem ve altlıklar derine gömülerek üzeri sönmemiş kireçle kapanır veya yakılarak imha edilmelidirler. Ahır ve ağıllara dezenfeksiyon yapılmalıdır.

Sürüye veya işletmeye yeni hayvan satın alındığında test yaptırılmalı (Ergin S-19 aşısı ile aşılanan dişi sığırlar aşılamadan 6 ay sonra, genç S-19 aşısı ile aşılanan 4-8 aylık dişi danalar aşılama tarihinden 12 ay sonra serolojik muayene sonucu güvenilir olacağı dikkate alınmalıdır.) ve bunlar diğer

hayvanlardan ayrı tutularak 30-60 gün sonra tekrar test yaptırıldıktan sonra diğer hayvanların yanına konulmalıdır.

KOYUN KEÇİ ÇİÇEĞİ

Koyun-keçi çiçeği, koyun ve keçilerin ateş, deri ve akciğerlerde lezyonlarla karakterize öldürücü viral bir hastalığıdır.

BULAŞMA

Hastalık direkt temasla, virüsle bulaşmış yem ve eşya gibi malzemelerle ve hava yollarıyla bulaşır. Sindirim yolu ile bulaşma olmaz. Virüs içeren püstül, kuru kabuklar ve yünler, hastalığın bulaşmasında çok etkilidir. Çünkü bu maddeler içindeki virüs, 6 ay kadar canlı kalabilir. Etkenin solunan hava, salya damlacıkları, çiçek döküntüleri ve süt ile saçılmakta, doğal infeksiyonda virüs hayvandan hayvana hava ile bulaşmakta ve sonra etken bütün vücuda yayılmaktadır.

BELİRTİLER

Hayvanda ateş yükselir, nabız ve solunum sayısı artar, gözler şişer ve hayvanın burnundan mukoz bir akıntı gelir. Kabızlık ve idrar zorluğu gözlenir. Hastalığın tipik şeklinde hastalığın 1. gününden itibaren derinin yapağısız bölgelerinde, burun, dudaklar, göğüs, bacak aralarında, memede ve karında sırası

yuvarlak kabarıklık ve kızarıklıklar ve daha sonra da kabuk teşekkül eder. Bu kabuklar sonradan dökülür ve yerlerinde izler kalır ve bu yerler de cerahat oluşur.

TEDAVİ: Kesin tedavisi yoktur. Belirtilerin giderilmesi için uygun tedavi uygulanır.

KORUNMA: Hayvanlara aşı yaptırılmalıdır.

PPR (Koyun Keçi Vebası)

Küçük ruminantların vebası koyun ve keçilerde, yüksek ateş, sindirim sistemi mukozasında kanama, ishal, öksürük ve diğer akciğer şikâyetleri ile karakterize, yayılma ve ölüm oranı yüksek viral bir hastalıktır. Hastalığa genç hayvanlar yetişkinlerden, keçiler de koyunlardan daha duyarlıdır. Hastalık, yağmurlu ve soğuk mevsimlerde, ayrıca doğum mevsimlerinde daha sık görülür. Hasta hayvanlarda göz yaşı, burun akıntısı, salya ve gaita yüksek oranda virüs içerir. Hastalıkla, bulaşık materyallerle indirekt olarak bulaşabilirse de en önemli bulaşma yolu yakın temasla direkt bulaşmadır.

Belirtiler:

Yüksek beden ısısını (41-42 °C), iştahsızlık, genel düşünlük, burun ucunun kuruması ve konjunktivaların kızarması takip eder. Başlangıçta sulu karakterde olan göz ve burun akıntısı hastalık ilerledikçe koyu bir kıvam alır. Yüksek ateşin görülmesinden 2-3 gün sonra diş etlerinden başlamak üzere dudak mukozalarında, dilde, yumuşak ve sert damakta ve burun mukozasında kanamalar şekillenir.

Hastalık ilerledikçe ağızda pis bir koku hissedilir. Öksürük çok sık rastlanan bir diğer klinik semptomdur. Bu

dönemde koyu kıvamlı bir hal alan burun akıntısı solunumu güçleştirir. İshalin başlaması ile beden ısısı düşer. İshal her zaman kanlı karakterde olmayabilir. Bu dönemde gebe hayvanlarda yavru atma görülebilir. Solunum güçlüğü ve su kaybı sonucu hayvan ölür.

Korunma: Hayvanlara aşı yaptırılmalıdır.